

# Una ferida més a la frontera

► amic Josep Clara m'explicava fa uns dies que mentre es recorre la ruta de l'exili, de la Jonquera a la Vajol i Argelers, l'impacte visual de la línia del TGV és molt important. Conec el territori –el vaig travessar a peu un dia d'hivern en què bufava una forta tramuntana–, i comparteixo amb Clara la visió de la ferida que el nou ferrocarril ha obert en el paisatge. Potser, arribats fins aquí, a aquesta terra li és igual una ferida més entre totes les que ja té infligides per la proximitat de la frontera.

Per aquestes latituds han pensat que seria bo no oblidar les històries viscudes, si més no en un moment en què sembla que tothom vol arraconar-les. Portbou o la Jonquera reclamen, per exemple, ser espais de la Memòria, itineraris del record del drama de l'any 1939 i dels drames que com aquell encara s'esdevenen. Aquestes iniciatives exemplifiquen la voluntat de tenir un lloc en el mapa encara que sigui per viure del record. És per això que es va obrir a la Jonquera el Museu Memorial de l'Exili i és per això, també, que se senyalitzen les rutes d'aquells que van arribar aquí desesperats sense saber què trobarien més enllà. El de Portbou va ser el darrer paisatge de Walter Benjamin, la seva darrera frontera. El drama dels que van fugir per aquí presagiava la tragèdia dels que es van quedar dins, dels que s'hi van passar

## Una decisió militar

Al ferrocarril sempre ha estat fàcil marcar-li les fronteres. Aquí ho hem sabut prou bé perquè vivim a tocar de les vies del veí, més estretes. A més, per raó de la seva ubicació estratègica, els militars disposaven el punt exacte de la frontera pel qual havien de passar els rails sense pensar en els interessos del territori. Com que l'estupidesa humana no té límits, aquesta pràctica va portar a decisions que després han sortit molt cares. Que no s'enfadin els de Portbou, però el ferrocarril mai no hauria hagut de passar per la seva població. Si durant cent cinquanta anys el poble ha viscut del negoci de la frontera ferroviària, ja en poden estar agraïts als militars.



MARC VICENS

la resta de la vida esperant que, com a mínim, aquesta fos prou justa per endur-se primer que a ells el que manava per la «gràcia de Dios».

Però no tota la ferida és visible. Per a la línia del TGV s'ha construït un túnel que resulta el pretext perfecte per deixar enrere, a tota velocitat, els records de la memòria. El present, tossut, vol negar allò que la memòria recorda. El nou tren sembla tenir vocació amnèsica, perquè mentre hi ha qui s'esforça per mantenir el record de la frontera, el nou túnel simbolitza la voluntat de dissoldre-la i endur-se en el producte resultant les capes de pell que s'han anat dipositant en aquest lloc. Si es mira un altre cop la ferida es veu que l'hemorràgia viatja ràpid per vies rectilínies que s'allunyen tan de pressa com les pot resseguir la vista, cap al sud. Però si es mira al nord, a l'altra banda del túnel, es veu que les vies no marxen a cap velocitat i moren en una platja, en una imatge que ens porta a la memòria una escena d'altres temps. Altre cop la frontera, sempre França.